

Πληροφορίες: Ιωάννης Τσελεκίδης (τηλ.:2131306641)
e-mail: kp@synigoros.gr

Προς την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων
Κυρία Δόμνα Μιχαηλίδου
Σταδίου 29, 105 59
email: ypourgios_erg@yeka.gr

Θέμα: Τρόπος υπολογισμού της Εισφοράς Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΑΣ)

Αξιότιμη κυρία Υπουργέ,

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του κατά το άρθρο 103 παρ. 9 του Συντάγματος και τον Νόμο 3094/2003 εξετάζει αναφορές συνταξιούχων που διαμαρτύρονται διότι παρά τις προβλεπόμενες αυξήσεις των συντάξεων τους για το έτος 2024, διαπίστωσαν ότι αυτές τελικά μειώθηκαν.

Το γεγονός αυτό οφείλεται στον τρόπο υπολογισμού και εφαρμογής της Εισφοράς Αλληλεγγύης Συνταξιούχων στις μηνιαίες συντάξεις τους, κατ' εφαρμογή των διατάξεων των ν. 3863/2010 και 3865/2010.

Το πρόβλημα αυτό επισημάνθηκε άμεσα από τον Συνήγορο του Πολίτη το έτος 2010, που συνέταξε και απέστειλε στους αρμόδιους Υπουργούς Οικονομικών και Εργασίας το υπ' αριθ. 133938/21108/03.12.2010 πόρισμα.

1. Ιστορικό

Ενδεικτικά αναφέρουμε την περίπτωση συνταξιούχου που σύμφωνα με τα συνταξιοδοτικά δεδομένα που μας παρέθεσε και διερευνήσε η Ανεξάρτητη Αρχή διαπιστώθηκε ότι:

Για το έτος 2023 η μεικτή μηνιαία σύνταξη που λάμβανε ανερχόταν στο ποσό των 2.288,20 € και το ποσό της παρακράτησης λόγω της ΕΑΣ ήταν 160,17 €. Έτσι, η μηνιαία μεικτή σύνταξη μετά την παρακράτηση της ΕΑΣ ανερχόταν στο ποσό των 2.128,03 €.

Μετά την προβλεπόμενη αύξηση για το 2024, η μηνιαία μεικτή σύνταξη ανήλθε σε 2.315,28 € και το ποσό της παρακράτησης λόγω της ΕΑΣ ήταν 209,38 €. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα η μηνιαία μεικτή σύνταξη μετά την παρακράτηση της ΕΑΣ να ανέλθει στο ποσό των 2.105,90 €

που είναι 17 € μικρότερη από αυτήν που λάμβανε το 2023, παρά το γεγονός ότι η σύνταξη αυξήθηκε.

Σύμφωνα με τις διατάξεις των νόμων 3863/2010 και 3865/2010 που αφορούν την ΕΑΣ, οι συντάξεις άνω των 1.400 € ομαδοποιούνται σε κατηγορίες, ανάλογα με το ύψος των μικτών συντάξιμων αποδοχών, ενώ σε κάθε μία από αυτές παρακρατείται μηνιαία η ΕΑΣ που υπολογίζεται βάσει σαφώς προσδιορισθέντων ποσοστών που βαίνουν αυξανόμενα ανάλογα με την κατηγορία, με την παρακράτηση όμως να διενεργείται στο συνολικό ποσό της μηνιαίας σύνταξης. Αποτέλεσμα της παραπάνω ρύθμισης είναι η ποσοστιαία διαφορά του παρακρατηθέντος ποσού υπέρ ΕΑΣ, που οφείλεται στην αύξηση της σύνταξης, να είναι τελικώς σημαντικά υψηλότερη σε σχέση με την ποσοστιαία αύξηση της ίδιας της σύνταξης.

Η εφαρμογή των διατάξεων για την παρακράτηση της ΕΑΣ έχει ως συνέπεια, συνταξιούχοι, που δικαιούνται να λάβουν μεγαλύτερη μηνιαία σύνταξη έναντι άλλων, να λαμβάνουν τελικά μικρότερη σύνταξη, ως καθαρές αποδοχές.

Για παράδειγμα, σε ποσό μηνιαίας σύνταξης 1.700 € του συνταξιούχου Α, που ανήκει στην πρώτη κατηγορία με τις χαμηλότερες συντάξεις (1.400 € έως 1.700€) και με ποσοστό παρακράτησης 3%, η καταβληθείσα σύνταξη μετά την παρακράτηση ανέρχεται σε 1.649 €.

Υπολογισμός αποδοχών πριν και μετά την ΕΑΣ συνταξιούχου Α:

$$1.700,00 \text{ €} \times 3\% = 51,00 \text{ €}$$
$$\text{και } 1.700,00 \text{ €} - 51,00 \text{ €} = 1.649,00 \text{ €}$$

Όμως, σε ποσό μηνιαίας σύνταξης 1701 Ευρώ του συνταξιούχου Β, που ανήκει στη δεύτερη και αμέσως υψηλότερη κατηγορία (1701 € έως 2000 €) και με ποσοστό παρακράτησης 6%, οι καταβληθείσες συντάξιμες αποδοχές μετά την παρακράτηση ανέρχονται σε 1598,94 €.

Υπολογισμός αποδοχών πριν και μετά την ΕΑΣ συνταξιούχου Β:

$$1.701,00 \text{ €} \times 6\% = 102,06 \text{ €}$$
$$\text{και } 1.701,00 \text{ €} - 102,06 \text{ €} = 1.598,94 \text{ €}$$

Επομένως, συγκρίνοντας κατά το παράδειγμα τις αποδοχές των συνταξιούχων Α και Β, προκύπτει ότι ορισμένοι συνταξιούχοι που με βάση τον κανονισμό της σύνταξης δικαιούνται μικρότερη μηνιαία σύνταξη έναντι άλλου, με την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 38 του Νόμου 3863/2010 και του άρθρου 11 του Νόμου 3865/2010 και μετά την παρακράτηση, λαμβάνουν τελικά μεγαλύτερο ποσό καθαρών συντάξιμων αποδοχών.

2. Νομικό πλαίσιο της ΕΑΣ

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρ. 38 του ν. 3863/2010¹ και του άρθρ. 11 του ν. 3865/2010 με τις επακόλουθες τροποποιήσεις τους².

¹ 1. Από 1.8.2010 θεσπίζεται Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΑΣ) η οποία τηρείται σε λογαριασμό με οικονομική και λογιστική αυτοτέλεια, στο Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης Γενεών (ΑΚΑΓΕ) το οποίο συστάθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 149 του Ν. 3655/2008 (ΦΕΚ 58 Α').

Σκοπός του Λογαριασμού είναι η κάλυψη ελλειμμάτων των Κλάδων Κύριας Σύνταξης των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης έως 31.12.2018, καθώς και η χρηματοδότηση του Προγράμματος «Πρόγραμμα κατ' οίκον φροντίδας συνταξιούχων»

Όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 2 του άρθρ. 29 του ν. 4325/2015 με ισχύ την 11/5/2015.

2. Η Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων παρακρατείται μηνιαία κατά την καταβολή της σύνταξης από τις συντάξεις κύριας ασφάλισης των συνταξιούχων του Δημοσίου, ΝΑΤ και των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης (Φ.Κ.Α.) αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης υπολογίζεται στο συνολικό ποσό της σύνταξης και καθορίζεται ως εξής:

- α. Για συντάξεις από 1.400,01 € έως 1.700,00 €, ποσοστό 3%
- β. Για συντάξεις από 1.700,01 € έως 2.000,00 €, ποσοστό 6%
- γ. Για συντάξεις από 2.000,01 € έως 2.300,00 €, ποσοστό 7%
- δ. Για συντάξεις από 2.300,01 € έως 2.600,00 €, ποσοστό 9%
- ε. Για συντάξεις από 2.600,01 € έως 2.900,00 €, ποσοστό 10%
- στ. Για συντάξεις από 2.900,01 € έως 3.200,00 €, ποσοστό 12%
- ζ. Για συντάξεις από 3.200,01 € έως 3.500,00 €, ποσοστό 13%
- η. Για συντάξεις από 3.500,01 € και άνω, ποσοστό 14%

Όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 10 του άρθρ. 44 του ν. 3986/2011 με ισχύ την 1/7/2011

3. α. Για την πρώτη κατηγορία το ποσό της σύνταξης μετά την παρακράτηση της εισφοράς δεν μπορεί να υπολείπεται των χιλίων τετρακοσίων ευρώ (1.400 €)

β. Στο ποσό της σύνταξης συμπεριλαμβάνεται η ειδική προσαύξηση που καταβάλλεται από τον Τομέα Σύνταξης Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων, καθώς και η χορηγούμενη προσαύξηση από τον Τομέα Σύνταξης και Ασφάλισης Υγειονομικών του Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Αυτοαπασχολούμενων (ΕΤΑΑ) στους μονοσυνταξιούχους του Τομέα.

γ. Εξαιρούνται της παρακράτησης της Ειδικής Εισφοράς οι συνταξιούχοι που λαμβάνουν το εξωϊδρυματικό επίδομα του άρθρου 42 του Ν. 1140/1981 (Α' 68), όπως ισχύει, καθώς και οι συνταξιούχοι της παρ. 3 του άρθρου 42 του Ν. 1140/1981, όπως ισχύει, και της παρ. 2 του άρθρου 30 του Ν. 2084/1992 (Α' 165), που λαμβάνουν προσαύξηση της σύνταξής τους λόγω απόλυτης αναπηρίας.....

² 1. Από 1.8.2010 θεσπίζεται Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΑΣ) η οποία τηρείται σε λογαριασμό με οικονομική αυτοτέλεια, στο Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης Γενεών (ΑΚΑΓΕ), το οποίο συστάθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 149 του Ν. 3655/2008 (ΦΕΚ 58 Α'). Σκοπός του λογαριασμού είναι η κάλυψη ελλειμμάτων των κλάδων κύριας σύνταξης Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης (Φ.Κ.Α.).

2. α. Η ΕΑΣ παρακρατείται μηνιαία από τις συντάξεις που καταβάλλονται από το Δημόσιο ως εξής:

- α) Για συντάξεις από 1.400,01 € έως 1.700,00 €, ποσοστό 3%.
- β) Για συντάξεις από 1.700,01 € έως 2.000,00 €, ποσοστό 6%.
- γ) Για συντάξεις από 2.000,01 € έως 2.300,00 €, ποσοστό 7%.
- δ) Για συντάξεις από 2.300,01 € έως 2.600,00 €, ποσοστό 9%.
- ε) Για συντάξεις από 2.600,01 € έως 2.900,00 €, ποσοστό 10%.
- στ) Για συντάξεις από 2.900,01 € έως 3.200,00 €, ποσοστό 12%.
- ζ) Για συντάξεις από 3.200,01 € έως 3.500,00 €, ποσοστό 13%.
- η) Για συντάξεις από 3.500,01 € και άνω, ποσοστό 14%.

β. Για τον προσδιορισμό του συνολικού ποσού της σύνταξης της προηγούμενης περίπτωσης της παραγράφου αυτής, λαμβάνεται υπόψη το ποσό της μηνιαίας σύνταξης, καθώς και τα συγκαταβαλλόμενα με αυτή ποσά του επιδόματος εξομάλυνσης του άρθρου 1 του Ν. 3670/2008 (ΦΕΚ 117 Α') και της τυχόν προσωπικής και αμεταβίβαστης διαφοράς.

Όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 13 του άρθρ. 2 του ν. 4002/2011 με ισχύ την 22/8/2011.

3. α. Για την πρώτη κατηγορία το ποσό της σύνταξης μετά την παρακράτηση της εισφοράς δεν μπορεί να υπολείπεται των χιλίων τετρακοσίων ευρώ (1.400 €).

β. Από την κράτηση αυτή εξαιρούνται όσοι λαμβάνουν επίδομα ανικανότητας με βάση τις διατάξεις των παραγράφων 5 και 6 του άρθρου 54 του Π.Δ. 169/2007, καθώς και όσοι λαμβάνουν πολεμική σύνταξη ή σύνταξη ως παθόντες στην υπηρεσία και ένεκα ταύτης ή βάσει των διατάξεων των νόμων 1897/1990 (ΦΕΚ 120 Α') και 1977/1991 (ΦΕΚ 185 Α').....

Θεσπίστηκε από 01.08.2010 η Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΑΣ), που τηρείται σε λογαριασμό με οικονομική και λογιστική αυτοτέλεια στο Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης Γενεών (ΑΚΑΓΕ), το οποίο συστάθηκε βάσει του άρθρου 149 του Νόμου 3655/2008. Σκοπός του λογαριασμού είναι η κάλυψη των ελλειμμάτων των κλάδων κύριας σύνταξης Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης.

Στην παρ. 2 των άρθρ. 38 και 11 αντίστοιχα των ν. 3863/2010 και 3865/2010 ορίζεται ότι η ΕΑΣ παρακρατείται μηνιαία κατά την καταβολή της σύνταξης από τις συντάξεις κύρια ασφάλισης των συνταξιούχων του Δημοσίου, ΝΑΤ και των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, υπολογίζεται στο συνολικό ποσό της σύνταξης και καθορίζεται ως εξής:

- α) Για συντάξεις από 1.401,00 Ευρώ έως 1.700,00 €, ποσοστό 3%
- β) Για συντάξεις από 1.701,00 Ευρώ έως 2.000,00 €, ποσοστό 6%
- γ) Για συντάξεις από 2.001,00 Ευρώ έως 2.300,00 €, ποσοστό 7%
-
-
-
- η) Για συντάξεις από 3.501,00 € και άνω, ποσοστό 14%.

Σύμφωνα με το άρθρ. 38 παρ. 3 εδ. α' του ν. 3863/2010, καθώς και του άρθρ. 11 παρ. 3, εδ. α' του ν. 3865/2010, για την πρώτη κατηγορία το ποσό της σύνταξης μετά την παρακράτηση της εισφοράς δεν μπορεί να υπολείπεται των 1.400,00 Ευρώ. Έτσι, σε ποσό σύνταξης 1.420,00 €, με ποσοστό παρακράτησης 3%, το ύψος της παρακράτησης είναι 42,60 € και το ποσό της σύνταξης μετά την παρακράτηση είναι 1.377,40 €. Επειδή, όμως, το ποσό της σύνταξης μετά την παρακράτηση δεν μπορεί να υπολείπεται των 1.400 €, η παρακράτηση τελικά είναι μόνο 22,60 €.

3. Πρόβλημα - Διαπίστωση

Γίνεται φανερό από τις διατάξεις των άρθρ. 38 και 11 των ν. 3863/2010 και 3865/2010 αντίστοιχα, ότι το πρόβλημα που προκύπτει με τα διαμορφωθέντα ποσά των μηνιαίων συντάξεων, μετά τον υπολογισμό της παρακράτησης μεταξύ συνταξιούχων που ανήκουν σε διαφορετικές ασφαλιστικές κατηγορίες, όπως αυτές διαμορφώθηκαν προκειμένου να εφαρμοσθούν οι συντελεστές παρακράτησης για την ΕΑΣ, οφείλεται αποκλειστικά στο γεγονός ότι βάσει της παραγράφου 2 το ποσοστό της παρακράτησης που αντιστοιχεί σε κάθε ασφαλιστική κατηγορία υπολογίζεται επί του συνολικού ποσού της σύνταξης, καθώς δεν έχει οριστεί προοδευτικός τρόπος παρακράτησης, σύμφωνα με τις αρχές της προοδευτικότητας και της φορολογικής δικαιοσύνης.

4. Νομικά επιχειρήματα υπέρ της τροποποίησης της νομοθεσίας

4Α) Σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 5 του Συντάγματος, που συνδέεται ευθέως με τη διαμόρφωση κριτηρίων και ορίων στη νομοθετική λειτουργία κατά τη θέσπιση Νόμων, με τους οποίους προβλέπεται επιβολή φορολογικών βαρών ή εξαιρέσεων και απαλλαγών, αναφέρεται ότι: «Οι Έλληνες πολίτες συνεισφέρουν χωρίς διακρίσεις στα δημόσια βάρη, ανάλογα με τις δυνάμεις τους». Η διάταξη της παραγράφου 5 αποτελεί επιβεβαίωση της αρχής της ισότητας που κατοχυρώνεται άλλωστε με τη διάταξη της παρ. 1 του ανωτέρω άρθρου και η οποία, βάσει της παραγράφου 1 του άρθρου 110 του Συντάγματος, είναι από τις μη αναθεωρήσιμες.

Ως συνεισφορές νοούνται οι διάφορες κατηγορίες φόρων, τελών και δασμών που αποτελούν αναγκαστικές παροχές μονομερώς των φορολογουμένων προς το κράτος. Εξάλλου στην αιτιολογική έκθεση του Νόμου, αναφέρεται ότι η ΕΑΣ επιβλήθηκε λόγω της κρίσιμης δημοσιονομικής κατάστασης της χώρας, για την αντιμετώπιση της οποίας έχει καταρτιστεί και εφαρμόζεται ένα πρόγραμμα σταθερότητας και ανάπτυξης με κύριο στόχο τη μείωση του ελλείμματος και τη συγκράτηση της αύξησης του δημοσίου χρέους. Για αυτόν τον λόγο η θέσπιση της ειδικής εισφοράς σε ορισμένου ύψους συντάξεις στοχεύει να εξομαλύνει τις δημοσιονομικές υπερβάσεις από τις οποίες μαστίζεται ο κρατικός προϋπολογισμός, όσον αφορά τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης με την σε τακτά διαστήματα κάλυψη των ελλειμμάτων τους. Κατά τον τρόπο αυτό, η ΕΑΣ υποκαθιστά - εν μέρει - τη γενική φορολογία, μέσω της οποίας αντλεί έσοδα ο κρατικός προϋπολογισμός για να προχωρήσει στις ανάλογες δαπάνες και ενισχύσεις, όπως αυτές των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης. Εάν δεν θεσπιζόταν η ΕΑΣ, το κράτος για να ενισχύσει δημοσιονομικά τα ασφαλιστικά ταμεία, θα αναζητούσε άλλους τρόπους χρηματοδότησης (και μέσω της γενικής φορολογίας). **Επομένως, κατά την άποψη της Αρχής η συγκεκριμένη εισφορά της ΕΑΣ αποτελεί ειδικό τρόπο φορολόγησης.**

Περαιτέρω, ως «δυνάμεις» - κατά το άρθρο 4 παρ. 5 του Συντάγματος - νοούνται τα εισοδήματα, οι περιουσίες, οι δαπάνες κ.τ.λ., ενώ η διατύπωση «ανάλογα με τις δυνάμεις τους» σημαίνει την ευθέως ανάλογη κατεύθυνση της σχέσης οικονομική δύναμη και επιβάρυνση. Επομένως, η μεγαλύτερη περιουσία ή το εισόδημα συνεπάγεται και μεγαλύτερη επιβάρυνση. Άρα, η φορολογία πρέπει να χαρακτηρίζεται από αναλογικότητα και προοδευτικότητα.

Επιπροσθέτως, επί του άρθρ. 11 του ν. 3865/2010, όπως αποτυπώνεται στην Έκθεση της Βουλής, ανάλογη παλαιότερη διάταξη του άρθρ. 20 του ν. 2084/1992, με την οποία θεσπίστηκε ειδική μηνιαία εισφορά υπέρ του Δημοσίου, κρίθηκε από το Ελεγκτικό Συνέδριο ως αντιβαίνουσα προς το άρθρο 1 παράγραφος 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α., με την αιτιολογία ότι η εισφορά αυτή περιόριζε το συνταξιοδοτικό δικαίωμα των συνταξιούχων του Δημοσίου, χωρίς να αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση του Νόμου το δημόσιο συμφέρον ή η δημόσια ωφέλεια που εξυπηρετείται.

4Β) Σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1, «Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του Νόμου», και το άρθρο 22 παράγραφος 1, εδάφιο β' του Συντάγματος, «Όλοι οι εργαζόμενοι, ανεξάρτητα από φύλο ή άλλη διάκριση, έχουν δικαίωμα ίσης αμοιβής για παρεχόμενη εργασία ίσης αξίας».

Ειδικότερα, το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαιώματα [Δ.Σ.Ο.Κ.Μ.], που κυρώθηκε με τον ν. 1537/1985 και έχει αυξημένη τυπική ισχύ λόγω του άρθρ. 28 παρ. 1 του Συντάγματος, ορίζει στο άρθρ. 7 τα εξής: «Τα συμβαλλόμενα κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα κάθε προσώπου να απολαμβάνει δίκαιους και ευνοϊκούς όρους εργασίας, οι οποίοι εξασφαλίζουν ειδικότερα : α) αμοιβή που παρέχει σε όλους τους εργαζόμενους, σαν ελάχιστο όριο: Ι] ένα μισθό δίκαιο και αμοιβή ίση με την αξία της εργασίας, χωρίς καμία διάκριση...».

Τέλος, ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης [ΕΚΧ], ο οποίος κυρώθηκε με τον ν. 1426/1984 και έχει επίσης αυξημένη τυπική ισχύ λόγω του άρθρ. 28 παρ. 1 του Συντάγματος, ορίζει στο άρθρ. 4 τα εξής: «Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος για δίκαιη αμοιβή, τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση: 1., 2., 3. Να αναγνωρίζουν το δικαίωμα των εργαζομένων, ανδρών και γυναικών, για ίση αμοιβή για εργασία ίσης αξίας».

Το Σύνταγμα στο άρθρ. 28 παρ. 1, εδ. α' ορίζει ότι «... οι διεθνείς συμβάσεις, από την επικύρωσή τους με νόμο και τη θέση τους σε ισχύ..., αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού Ελληνικού δικαίου και υπερισχύουν από κάθε άλλη αντίθετη διάταξη Νόμου...». Από την προαναφερθείσα διάταξη προκύπτουν τα ακόλουθα: Οι Διεθνείς Συμβάσεις που έχουν κυρωθεί με Νόμο αποκτούν υπερνομοθετική ισχύ έναντι της λοιπής Ελληνικής νομοθεσίας. Έτσι, σε περίπτωση αντίθεσης της νομοθεσίας προς διατάξεις Διεθνών Συμβάσεων υπερισχύουν οι τελευταίες³. Το άρθρ. 28 παρ. 1 εφαρμόζεται και στις Διεθνείς Συμβάσεις που έχουν κυρωθεί με νόμο πριν από το Σύνταγμα του 1975⁴.

Επιπροσθέτως, από τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 4 του Συντάγματος καθιερώνεται η αρχή της ισότητας, η οποία αποτελεί νομικό κανόνα, που επιβάλλει την ομοιόμορφη μεταχείριση προσώπων που τελούν κάτω από τις ίδιες ή παρόμοιες συνθήκες. Ο κανόνας αυτός δεσμεύει τα όργανα της Πολιτείας και, ειδικότερα, τόσο τον κοινό νομοθέτη, όσο και την κανονιστικώς δρώσα διοίκηση. Η παράβαση δε της ανωτέρω συνταγματικής αρχής ελέγχεται από τα δικαστήρια μέσα στον κύκλο της δικαιοδοσίας τους. Κατά τον έλεγχο αυτό, που είναι έλεγχος ορίων και όχι έλεγχος των, κατ' αρχήν, επιλογών ή του ουσιαστικού περιεχομένου των νομικών κανόνων ο κοινός νομοθέτης ή η κανονιστικώς δρώσα διοίκηση δύναται να ρυθμίσει κατά ενιαίο ή διαφορετικό τρόπο τις ποικίλες προσωπικές ή πραγματικές καταστάσεις ή σχέσεις, λαμβανομένων υπ' όψιν, των υφισταμένων κοινωνικών, οικονομικών, επαγγελματικών ή άλλων συνθηκών, που συνδέονται με τις υπό ρύθμιση καταστάσεις ή σχέσεις επί τη βάσει δε γενικών και αντικειμενικών κριτηρίων να προβαίνει στη σχετική ρύθμιση μέσα στα όρια της αρχής της ισότητας, που αποκλείουν τόσο την έκδηλη άνιση μεταχείριση, είτε υπό τη μορφή χαριστικού μέτρου ή προνομίου, μη συνδεομένου προς αξιολογικά κριτήρια, είτε υπό τη μορφή επιβολής αδικαιολόγητης επιβάρυνσης, όσο και την αυθαίρετη εξομοίωση διαφορετικών καταστάσεων ή την ενιαία μεταχείριση καταστάσεων που τελούν υπό διαφορετικές συνθήκες ή, αντιθέτως, τη διαφορετική μεταχείριση των αυτών ή παρομοίων καταστάσεων⁵. Εάν το δικαστήριο διαπιστώσει παράβαση της αρχής της ισότητας λόγω του ότι ο νομοθέτης ή η κανονιστικώς δρώσα διοίκηση με την επιβολή μέτρων αδικαιολόγητης επιβάρυνσης σε ορισμένη κατηγορία προσώπων, προέβη σε αυθαίρετη εξομοίωση ή ενιαία μεταχείριση διαφορετικών καταστάσεων, προς άρση της αντισυνταγματικότητας αυτής, το δικαστήριο οφείλει να άρει τη διαπιστωθείσα παράβαση της αρχής της ισότητας⁶.

Με την επιβολή της ΕΑΣ – όπως προκύπτει από τα παραδείγματα που παρατέθηκαν στο έγγραφο – φαίνεται σε ορισμένες περιπτώσεις ότι θα μπορούσε να δημιουργηθεί διάκριση και να παραβιαστεί η παραπάνω συνταγματική αρχή, καθώς μια κατηγορία συνταξιούχων εξομοιώνεται με άλλη κατηγορία, παρά το γεγονός ότι έχουν διαφορετικές συνταξιοδοτικές προϋποθέσεις. *Ειδικότερα, κατηγορία συνταξιούχου που, επειδή έχει εργαστεί περισσότερα χρόνια ελάμβανε μεγαλύτερες μισθολογικές αποδοχές, βρίσκεται σε ανώτερη μισθολογική*

³ ΣτΕ 1093/1987, 1141/1999, 2281/2000, ΑΠ 1603/1993, ΕλλΔνη 1993.332, ΑΠ40/1998, ΝοΒ 1999.752.

⁴ ΣτΕ 2289, 5040/1987, 1975/1991, ΑΠ 798/1990, ΝοΒ 1990, 1485.

⁵ ΣτΕ 3582/1996 Επταμ.

⁶ ΣτΕ 1519/1995, 3587/1997, 2945/2000.

κλίμακα και έχει δικαίωμα μεγαλύτερης σύνταξης σε σχέση με άλλη κατηγορία συνταξιούχου που βρίσκεται σε μικρότερη μισθολογική κλίμακα, υπάρχει ενδεχόμενο μετά την παρακράτηση της ΕΑΣ να λάβει μικρότερη ή ίδια σύνταξη.

Από τα παραπάνω προκύπτει το συμπέρασμα ότι τίθεται θέμα συνταγματικότητας του τρόπου εφαρμογής της παρακράτησης της ΕΑΣ, που θεσπίστηκε με τις διατάξεις του άρθρ. 38 του ν. 3863/2010 και του άρθρ. 11 του ν. 3865/2010, καθώς φαίνεται ότι παραβιάζεται η αρχή της ισότητας επί των φορολογικών βαρών αλλά και ανατρέπεται η αρχή της ισότητας περί παροχής ίσης αμοιβής για εργασία ίσης αξίας.

5. Προτάσεις - Συμπεράσματα

Ο Συνήγορος του Πολίτη, από το 2010, με το υπ' αριθ. 133938/21108/03.12.2010 πόρισμα πρότεινε, εφόσον κρίνεται σκόπιμη η θέσπιση και διατήρηση της ΕΑΣ στην τρέχουσα οικονομική συγκυρία, να διερευνηθεί τουλάχιστον η τυχόν δυνατότητα τροποποίησης των κείμενων διατάξεων, έτσι ώστε να αρθούν οι όποιες αδικίες διαμορφώνονται με τις συντάξιμες αποδοχές μετά την παρακράτηση της εισφοράς και να θεσπιστεί ένα σύστημα προοδευτικής αναλογικής παρακράτησης της εισφοράς, έχοντας υπ' όψιν τις συνταγματικές αρχές της ισότητας.

Επί παραδείγματι, στο πρόσφατο παρελθόν, είχε επιβληθεί ειδική μηνιαία εισφορά στις συντάξεις με τις διατάξεις του άρθρ. 20 και του άρθρ. 60 του ν. 2084/1992, οι οποίες μεταγενέστερα καταργήθηκαν. Με τις καταργηθείσες διατάξεις προβλεπόταν η παρακράτηση της εισφοράς να γίνεται για τα τμήματα της σύνταξης κατά προοδευτικό τρόπο. Έτσι, είχε αποφευχθεί το τωρινό αποτέλεσμα των ισχυουσών διατάξεων.

Συνεπώς, ως βέλτιστη λύση, προτείνεται να ισχύσει ένας παρόμοιος τρόπος προοδευτικής παρακράτησης με αυτόν που ισχύει για τη φορολόγηση του εισοδήματος των φυσικών προσώπων. Θα μπορούσε, δηλαδή, να οριστεί ένα ποσό που να απαλλάσσεται από την παρακράτηση και ταυτόχρονα να καθιερώνονται συνταξιοδοτικά κλιμάκια με ανάλογους συντελεστές παρακράτησης, με την προϋπόθεση ότι ο κάθε συντελεστής να ισχύει για το τμήμα εκείνο της σύνταξης της συγκεκριμένης κατηγορίας.

Εναλλακτικά, προτείνεται να τεθεί στις υφιστάμενες διατάξεις ένας περιορισμός αντίστοιχος με αυτόν που προβλέπεται στην παράγραφο 3 εδάφιο α' του Νόμου 3863/2010, ώστε το τελικό ποσό της σύνταξης μετά την παρακράτηση να μην υπολείπεται του αμέσως προηγούμενου συνταξιοδοτικού κλιμακίου.

Σας ευχαριστούμε θερμά για τη συνεργασία και προσβλέπουμε στην απάντησή σας

Με εκτίμηση

Ανδρέας Ι. Ποττάκης
Συνήγορος του Πολίτη